

SALVU JSIR MISSIER

Meta f'Hall Warda twaqqaf il-korp tal-Kunnistabblijiet Speċjali, Salvu Vella kien minn ta' l-ewwel li mar inizzel ismu biex jingagga. Madankollu, lil Salvu kont issibu minn ta' l-ewwel f'kollox: il-agħjat tat-tombra l-kazin tal-banda, bil-bandiera tal-fratellanza ta' San Ġuzepp fil-pirċissjoni ta' nhar il-festa, u f'kull haġ'ohra li kienet tinbet fir-raħal u li għaliha kienet tkun mehitega daqqa ta' id. Ohax Salvu, tajjeb li wielied ikun jaf, kien minn dawk in-nies li dejjem huma lesti biex jagħtu għajna, u li kulma jagħmlu jaqduha minn qalbhom.

Hekk gara wkoll meta Salvu Vella daħal Kunnistabbli Speċjali. Feraħ wisq bl-S.C. li kien beda jgħib fuq driegħu x-xellugi u bl-elm u ta' l-azzar li kien igorru miegħu kull fejn imur. Ix-xogħol li kienu jafdawlu f'idejh, imbagħad, kien jaqdi b'reqqa li ma bħalha, la biex juri ruħu u lanqas biex idejjaq lin-nies aktar milli jmissu, imma għax kien iħoss fih li dak li għandu jagħmel għandu jsir kif imiss. Ma ngħidx li xi drabi ma htiġlux jieqaf lil xi wħud li kienu jkunu jridu jgħadduh biż-żmien, jew lil min ma kienx joqgħod għal dak li titlob il-ligi; nista' ngħid żgur li dawk il-ftit li telgħu l-Qorti għax harrikhom Salvu Vella, kien jisthoqqilhom tassew, u minn quddiem il-Maġistrat hargu bil-bwiet eħfef milli kienu daħlu bihom.

Minhabba fil-bżulija ta' Salvu, l-Ispettur ta' Hall Warda laħħqu Surgent. B'hekk, minbarra l-ittri S.C., fuq driegħu x-xellugi beda jgħib tliet penzijiet ukoll.

Din il-haġa tat f'għajnejn it-ftal tar-raħal: kull meta kienu jilmħu lil Salvu għaddej mit-toroq, kienu jinħbew wara l-kan-tunieri u b'hangra daqshieq jibdew ighajtu: "Ah Surgent! Warrbulu lis-Surgent!"

Salvu kien jisimgħu dan il-kliem, u għad li kien jagħmel ta' bil ruħu li ma tax kas tat-ftal, go fih kien iħoss bħal min qed jinfidlu qalbu b'sikkina. Kien igarrab dwejjaq kbar għal kliem bħal dan, għax hu kien jaf li qatt ma waġġa' qalb hadd, anzi kien dejjem lest biex ighin f'kollox lil min ikun bżonnu.

B'daqshekk xejn ma qata' qalbu u lanqas ma tnikker fil-qadi ta' dmiru, għall-kuntrarju xtehet aktar b'ruħu u għismu għax-xogħol li kien daħal għalih. Beda jqatta' s-siġnat

jaghmel l-għassa mar-raġal kollu, jaqdi l-Ispettur f'kulma jkollu bżonn, u jiġbor il-listi u jqassam l-avviżi li l-Uffiċjal tal-Protezzjon kien jofrirog minn żmien għal iehor.

Għad li ma wera xejn lil hadd, mindu t-tfal kienu liaduh fuq demm id-dras, bla ma kien jisthoqq, Salvu sar jobghod lit-tfal kollha, u lil nieshom ukoll. Din il-mibegħda għat-tfal kienet ilha żmien tindehes f'qalb Salvu, iżda hu dejjem barrieha minnu. Issa ma felaħx jeqfilha iżjed, u lil dawk li qabel kien jahrabhom biss, issa sar jobghodhom daqs kieku kienu semm mill-agħar.

F'żgħožitu Salvu ħabb xebba mir-raġal tiegħu stess, imma din ma tatux wiċċ u żżewġet ma' haddiehor. Dak in-nhar li l-ħuttaba kienet wasslitlu l-bxara ħazina li Rożi ma kellhiex ħsieb ta' żwieġ, Salvu għela mhux ftit, u ngabar f'daru għal xi ġimgha mingħajr ma ried jara wiċċ hadd; u meta daqs xahar wara xterdet ix-xniegħa li Rożi kienet tgħarrset ma' wieħed bidwi, hu kompla ħadha f'qalbu iżjed għax fehem li Rożi kienet irruffat li tiżzewweġ billi ma ridetx tieħu lilu. Għal tul ta' biċċa żmien sewwa Salvu kien sar qisu ras maqtugħa, u biex iderri d-dwejjaq li kienu ħak-muh, beda ħajja ta' xalar u taħbit bla hedu.

Biz-żmien irnexxielu jinsieha lil Rożi, imma meta għaxar xhur wara ż-żwieġ tagħha sama' li kellha tarbija, tfal b'għajnejh ma satax jara iżjed, għax kien jaf li hu ma sata' jkollu qatt tfal tiegħu. Qalbu kienet tħenn għal kullhadd, biss fejn ikun hemm it-tfal kien iwarrab u jsib xi mkien iehor mingħajrhom. Meta, imbagħad, it-tfal bdew jagħmlu għalih, il-gerħa li kien ilu marid biha żmien twil, minflok ma fieqet, iċċarrtet aktar u fakkritu li hu ma kienx jista' għat-tfal billi lil min ħabb ma kenitx riditu. Sewwa sew f'dan l-istess żmien u, bla ma jaf il-għala, beda jħossu jingibed mill-gdid għal Rożi. Mingħajr ma jrid, kien iġħaddi sikwit minn lidejn ir-razzett tagħha u joqgħod jtnikker f'dawk l-inħawi għal kull fettuqa li kien jiltaqa' magħha.

Dan beda jsir meta l-Ġermaniżi kienu qegħdin jagħmlu attacki kull fil-għaxija u jwaddbu kull fejn jiġi bombi tal-ħruq.

Lejl minnhom, milli jidher, kien imiss lil Hall Warda. Ftit wara li daqqew is-sireni u n-nies griet u stkennet fil-blat, instama' twerdin ta' ajruplani mill-bogħod, waqt li l-ajru mtela bi sriebet twal ta' dawl ifittex.

L-ajruplani tal-ghadu fiarbu d-dawl, telqu fl-ajru ngejjeg li dawlu nofs Malta, imbagħad ghodsew wieħed wara l-iehor lejn l-art, u qabel ma ippuntaw rashom il fuq biex itiru lejn is-sħab, żerġu kemm bombi kienu ġarrew magħhom. Minn għalihom li kienu laqtu min jaf liema ajrudrom jew fortizza, u minflok hekk, jaħasra, il-bombi tagħhom tferrxu mar-raħal żgħir ta' Hall Warda, fejn kien għadu qatt ma deher l-ieken armar tal-gwerra.

Billi l-bombi kienu tal-ħruq, hekk kif messew ma' l-art, ħarġu minnhom ilsna tal-waħx, li qabbd u nirien f'bosta nħawi tar-raħal.

Fi ftit ħin, it-toroq ta' Hall Warda mtlew bin-nies ta' l-A.R.P., b'Pulizija u Kunnistabblijiet Speċjali, kulħadd jigr i lejn il-postijiet li kienu ħadu n-nar. Bosta rġiel ħarġu mill-kennijiet tal-blat u ngħaqdu ma' l-oħrajn għall-ghajjnuna. Ma għaddiex wisq żmien li ma nstemgħiex iċ-ċempila tal-karrozza tat-tifi u minnufih dehret għaddeja tigr i u ħafifa mat-toroq dojq ta' Hall Warda.

Daqsxejn 'il barra mir-raħal kien hemm razzett li minnu ma kenitx tinstama' s-sirena. Sewwa sew fuqu nizlet waħda mill-bombi tal-ghadu, qabbdet is-silla li kien hemm fil-bitħa, u ma dametx wisq ma tellgħet ilsna ta' nar mogħla knisja. Sa ma waslu n-nies ta' l-A.R.P. il-bini laħaq sar ħuġġieġa waħda, tant li kulħadd qagħad daqsxejn imwarrab billi n-nirien kienu qegħdin jarmu sħana ta' l-infern.

Kien hemm wieħed li staqsa: "Min minna sa jidħol biex jara hemmx nies ġewwa?"

Ħadd ma resaq il quddiem, anzi kien hemm iehor li qal: "Ma tarax li jkun kollu ta' xejn? Min jidħol f'dak in-nar ma johroġx ħaj żgur."

Waq t li qed iġħid hekk, minn qalb l-ilsna tan-nar dehret xi ħaġa sewda riesqa 'l barra. Kull minn kien hemm ħass nifsu jeqafu. Kulħadd xtaq iġħin, imma l-ebda wieħed ma ssogra jagħti pass il quddiem. Jixxengel qisu wieħed fis-sakra, ħareġ raġel iħaddan miegħu tarbija. Hekk kif ħeles min-nar, stabat nofsu għaxi ma' l-art bit-tarbija b'kollox. L-irġiel ġrew madwaru, firduh mit-tarbija, u qalbuħ wiċċu 'l fuq. Kien Salvu Vella.

"Oħad fadal tnejn min-nies oħra," qal bi tbatija kbira u kemm kemm jiftiehem, "Morru għalihom."

Lil Salvu u lit-tarbija ġarrewhom bla telf ta' żmien f'ambulanza lejn l-isptar, fejn sabu tobba kollhom liegġa biex jagħmlu li jistgħu halli jagħtuhom saħħithom mill-ġdid. Imma x-xogħiol tat-tobba f'daqshekk ma kienx liġa ta' xejn, billi kien hemm il-biża' li Salvu u t-tarbija setgħu laħqu nharqu minn ġewwa.

Erba' xhur wara li ġara dan, Salvu għadda għall-ewwel darba mit-toroq ta' Hall Warda mfejjaq għal kollox. Miegħu kellu tifla ta' sentejn, iżżommlu f'idu qisu kien missierha. Kienet it-tifla li heles min-nar. Missierha u ommha ma kenux laħqu hargu mid-dar u mietu jissieltu man-nirien.

Għal Salvu dik it-tifla kienet it-tifkira waħdiena ta' Rożi li kienet inharqet bin-nar tal-bombi li xeñet il-għadu fuq Hall Warda.